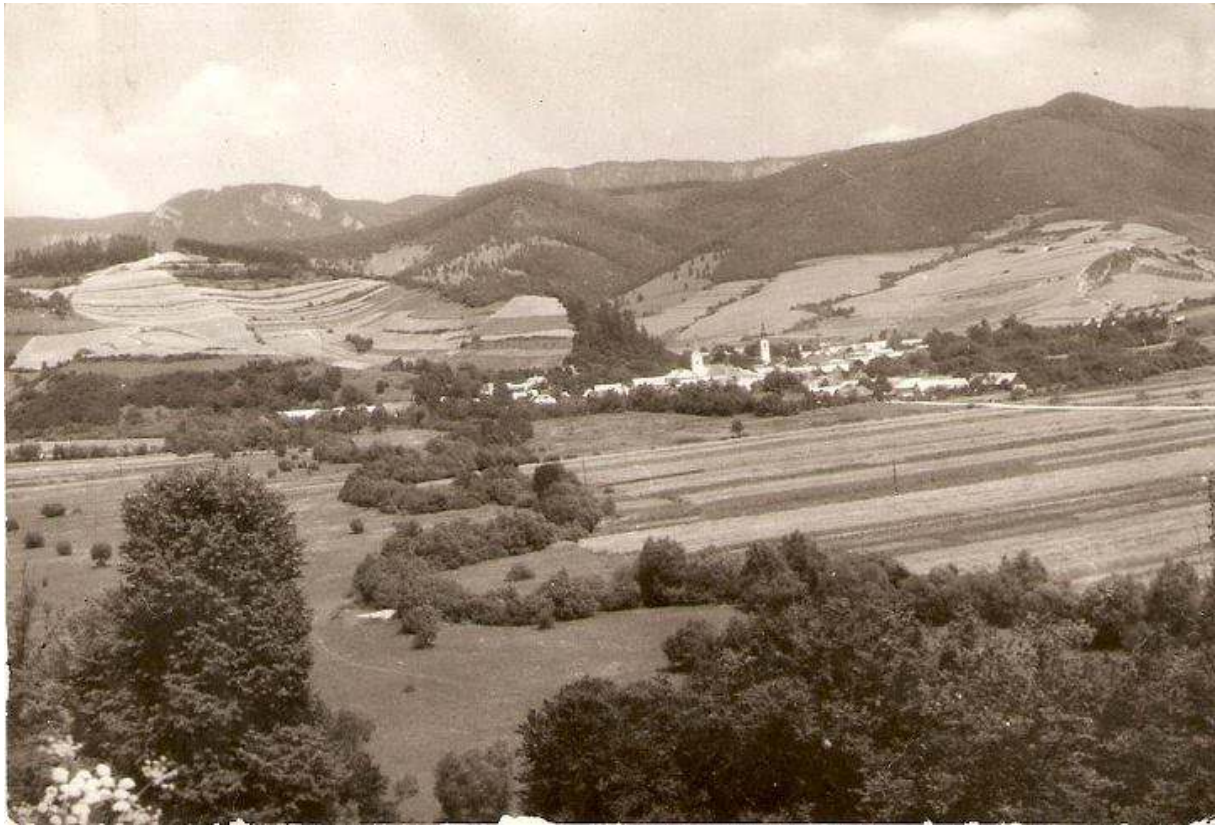

Díholúcke nárečie (Dlhéjlúckô)

**Abecedný zoznam nárečia našej obce, ktorý zozbieral
JUDr. Ondrej Ďurej z Prahy**

LAICKÝ POKUS O SLOVNÍČEK NESPISOVNÝCH SLOV NÁREČIA Z MURÁNSKEJ DLHEJ LÚKY

Praha, 2009 - 2010

© Dr. Ondrej Ďurej

Typické pre nárečie DLHEJ LÚKY:

- a) šokanie - presun hlásky "čo" na "šo"
- b) mäkčenie spoluhlások D, T, N, L
- c) zmena koncového "l" na "v" v minulom čase (bol-buv, išiel-išov, cvičil-cvišiv)
- d) množstvo výrazov maďarského a nemeckého pôvodu

A

áломáš	-	nádražie , stanica	bruslek	-	vesta pánska
ambríľ	-	dáždnik	buntošiť	-	búriť sa
apatéjka	-	lekáreň	bogét	-	kanvička na mlieko
ambit	-	predsieň	banovať	-	ľutovať
adaj	-	azda , hádam	birka	-	ovca
asentírka	-	odvod (vojakov)	bud'ugóvi	-	dlhé spodky
asekurácia-	-	poistenie	buják	-	býk
			bôrg, na bôrg -	-	úver, na úver
			budár	-	latrina, WC

B

bachtereň	-	železničná zastávka
báči	-	ujo, strýko
bašík	-	starší strýc
badurkat'	-	podpichovať
bachor	-	brucho
ban	-	rúbanisko
bantovať	-	ublížiť
bederíky	-	šúlance
bimbach	-	sopliak
bl'uvat'	-	zvracať
bl'acha	-	plech
bóvka	-	lopta
boncík	-	kuracie stehno
borsuk	-	jazvec
brechat'	-	štekáť
brotvan	-	pekáč
bvorg	-	dlh, úver
balušiť	-	tárat', hovoriť v horúčke
bogľa	-	kopa sena
burtat'	-	búrat'

C - Č

cafrak	-	kus látky
caracht	-	haraburdie
cimrman	-	tesár
cifrovani	-	parádny
cingeľ	-	ľadový cencúľ
cincerin	-	cintorín
cúg	-	prievan
curukat'	-	cúvať
čavargovať'	-	túlať sa
čarovat'	-	vymeniť
čiga	-	kladka v senníku
čušpajz	-	prívarok k mäsu
colštok	-	skladací meter
cengat'	-	zvoniť
cerezmecky	-	haraburdie
cérus	-	ceruzka
čáchor	-	oselník
ciráda	-	hriadka kvetov

D

dach	-	strecha
dížd'	-	dážď
divék	-	diviak
d'ũa	-	melón
díle	-	dlážka
dovica	-	vdova
drépat'	-	driapat'
drístat'	-	tárat'
drúk	-	drevená tyč
drusa	-	menovec
dúfart	-	krytá chodba
dúchat'	-	fúkat'
d'ugóv	-	štupel', zátka
duchna	-	perina
daš	-	niečo
dienco	-	drevená lopatka
dohán	-	tabak
dilovaška	-	drevená podlaha
dúrit'	-	hnat'
d'eska	-	doska
d'íchat'	-	dýchat'

E

edon	-	jeden
escajg	-	riad

F

faklit'	-	rúbat'
feršlóg	-	debna na drevo
fifik	-	špekulant
fijóvk	-	zásuvka v skrini
firhang	-	záclona
frištik	-	raňajky
federvajs	-	mastek
foršus	-	záloha na plat
fajront	-	prestávka v práci
frajcímerka	-	chyžná
furt, furtom	-	stále, trvale
firnajs	-	fermež
fusekle	-	ponožky
fédre	-	pružiny

G

galgan	-	zlý chlapec
gebuľa	-	hlava
gang	-	veranda, vonkajšia chodba
gambi	-	pery
genec	-	sud, nádoba na sadlo
gengliví	-	slabý, chudorľavý
gléda	-	smalt
góľa	-	bocian
gordon	-	bodliak
grecka	-	motyka
grhlat'	-	kašľať
grg	-	hrdlo, krk
grízik	-	krupica
grumbuch	-	pozemková kniha
grunt	-	pozemok
gundža	-	hrča
grúlit'	-	túlať sa
gvint	-	závit
gu	-	ku
galiba	-	nehoda
gondáš	-	pastier kráv ošípaných
gramorky	-	guličky na hranie
griflík	-	kamen. písatko na tabuľu

H - CH

habarka	-	lyžica na šľahanie
hábi	-	šaty
hamovat'	-	brzdit'
hantúch	-	uterák
hantúšok	-	vreckovka, šatka
hátizák	-	ruksak
házik	-	kostolná predsieň
het	-	preč
hišál'	-	holenná kosť
hintóv	-	kočiar
hnojnica	-	močovka
hopickat' sa	-	kolísať sa

hrétka	-	záhon	kaniška	-	plechový hrnček
hrubá	-	tehotná	karika	-	obruč
husontragle	-	kšandy, šle	kér	-	zákruta
húzrit' sa	-	mrviť sa	kede	-	kade
hokerlík	-	stolička bez operadla	kerovať	-	riadiť auto
hrát	-	ľadovec	keľo	-	koľko
hreda	-	trám na povale	kloka	-	sliedka (sediaca na násade, alebo vodiaca kurčatá)
hvízdat'	-	pískat'	kurétka	-	kurčatá ale aj druh húb
chamrat'	-	bedač	koch	-	komín
chasen	-	úžitok, osov	kod', kodi	-	keď, kedy
chočo	-	hocičo	krašún	-	vianoce
chlievce	-	ošípareň	kredenc	-	kuchynská skriňa
chuchmes	-	rozum	krochmeľ	-	škrob
choci	-	trebárs, hoci	kuker	-	d'alekohľad
chiža	-	izba	kupenský	-	kupovaný
chološne	-	nohavice z ovčej vlny	kurnas	-	kanec
chamuľa	-	zemiaková kaša s múkou	kusi	-	zákusky
chumľajs	-	hlupák	kvaška	-	háčik
chrbet	-	chrbát	keľšík	-	útrata
I			kunčaft	-	zákazník
inšvo	-	iné	krumpeľový cuker	-	sladké mydielka
írka	-	písanka	kurástra	-	kravské mlieko po otelení
ingišpír	-	kolotoč	kadieška	-	súdok
ítro	-	katastr. jutro	kvartiel	-	obytný dom
J			koštovat'	-	chutnať
jablško	-	jablko	kľaví	-	nešikovný
jarec	-	jačmeň	kútik	-	opar
járak	-	potôčik	kulač	-	pastierska fľaša v koženom obale
jucha	-	kapustnica	kutáš	-	náradie k peci
juhás	-	pastier oviec	kolešne	-	letné domky na horských lúkach
járda	-	dláždený chodník	krupková fialka	-	konvalinka
jadrnica	-	mäsiarsky výrobok pri zabíjačke	kasňa	-	skriňa na prádlo
K			klátik	-	podpäťok
kacúr	-	kocúr	klatka	-	visiaci zámok
krumpele	-	zemiaky	karpelec	-	dámsky náramok
kušnier	-	kožušník			
kanža	-	sukňa			
kančóv	-	krčah, džbán			
kantiška	-	kanvička			

L

laksírka	-	hnačka
láda	-	truhla, debna
lašní	-	hladný
ľajsňa	-	doska postele
léhaus	-	komora
lesa	-	prútený plot
ločkat'	-	žblnkat' , špliechat'
loška	-	lyžica
Ivonik	-	zástrčka (kolík) kolesa podvozku
laskotiť	-	šteklit'
Ivon	-	výplata
lelenec	-	sirotinec
linonár	-	pravítko
lískaví	-	lesklý

M

máléj	-	zemiaková baba
mét'	-	otláčať napr. topánky
mekiš	-	kozák
mech	-	vrece
mľázga	-	miazga
míhel'	-	dielňa
mlatok	-	kladivo
mocní	-	silný
mušky	-	pehy
miešok	-	vrecko
moržolovat'	-	lúpať (kukuricu)
mašľa	-	viazanka, kratava
maška	-	mačka
móres	-	morálka, správanie
mašina	-	vlak, rušeň, stroj,
mašina t'archavá-	-	nákladný vlak
motor	-	automobil

N

najtro	-	zajtra
néna	-	teta
namosúrení	-	zamračený
nadúti	-	nafúkaný
nárokom	-	schválne
neborétko	-	chúďa
niežik	-	nádcha
návidľa	-	kôpky sena
nedomrlý	-	neduživý
namádľať sa	-	pomaly niečo robiť

O

oldomáš	-	pohárik ostrého po predaji dobytky
oblok	-	okno
obšmietat'sa-	-	chodiť okolo niekoho
ogabat'	-	ošmeknúť, oklamať
opces	-	opätok
obrtľaška	-	obrtlík
ontréf	-	olovrant
opšút'	-	cítiť
opt'aškať	-	priviesť do druhého stavu
ošustom	-	náhodou, nebadane
obodze	-	opraty
otšikovat'	-	odviesť
ošťa	-	oplátky
opšatrit'	-	obriadiť , opatriť
otputnat'	-	odviazať
opšuchnúť	-	obliať

P

pacale	-	držky
parsún	-	obličaj, tvár
pakovať	-	balit'
palang	-	plot z tyčí
pankúšky	-	šišky, lievance na krstinách
papľuch	-	sopľoš
paradišky	-	paradajky
parfín	-	voňavka
pencil	-	huba
pigľajs	-	žehlička
petruška	-	pretržlen
pípa	-	fajka
pysk	-	papuľa
planí	-	zlý
potisnúť	-	potlačiť'
pišťok	-	bozk
pľuhaví	-	nepekný
podhrdlna	-	lalok
pokoní	-	posledný
pokrovec	-	koberec
pokrútky	-	ľadviny
poľovaška	-	lov
popraviť	-	postlať
postruhník	-	pagáčik
pošajdes	-	výslužka
praséška	-	prasnica
prekoprcnúť	-	prevaliť
prepeliška	-	motýľ
prézle	-	strúhanka
prieloh	-	stráň (ladom nechané pole?)
pripovietka	-	poviedka, rozprávka
pristáš	-	ženích žijúci u manželky
prplini	-	lupiny vo vlasoch
pšola	-	včela
pudel'ár	-	peňaženka
puchor	-	prasačí žalúdok
puľka	-	morka
plajbas	-	tesárska ceruza
panvageľ	-	želez. traťový vozík
prstienkovaška	-	zásnuby
pátriky	-	ruženec
pendeľ	-	ženská nočná košeľa

pánbošková kraviška - lienka

povrieslo	-	povraz zo slám na snopy
púzalky	-	vetvičky vrby
pravotár	-	advokát
prešacovať	-	prehliadať, skoncovať
pajšle	-	pľúca
poňva	-	veľká plachta do povozu
pavús	-	drevená žrd' na seno
provizorát	-	potravin. obchod
papundekľa	-	kartónová krabica
papek	-	drevený prút
premarhat'	-	premárniť, rozhadzovať
prepucovat'	-	zbytočne minúť (spievalo sa: šicko v kršme prepucejem)
pamuk	-	bavlnka, niť
posteľkina	-	šestonedieľka

R

rajčuľa	-	výbeh pre dobytok
rajka	-	klebetnica
rapšic	-	pytliak
rét	-	riad
red	-	rad
randa	-	handra
rajtopík	-	hlinená nádobu (mlieko)
rectovať	-	hovoriť spamäti
rehtor	-	učiteľ
ríbajzlík	-	strúhadlo
rígel'	-	zástrčka na dverách
richtovať	-	chystať
ringišpíl	-	kolotoč
rískaša	-	ryža
rískašový koch	-	ryžový náryp
ródle	-	sane
rojtl'a	-	rebrík
rosfaklit'	-	rozťat'
rozgajdaní	-	neupravený
rusadľá	-	turice
rajšpel'	-	pilník

S - Š

štrimfle	-	punčochy	škarničľa	-	krabica, plechovka
šas	-	počasie	šlóg	-	vyrúbaný les
švábely	-	zápalky	šodronka	-	lanovka
šmarit'	-	hodiť	špárga	-	špagát
šlafrok	-	voľné dámske šaty	šparhét	-	sporák
šíni	-	koľajnice	šporovať	-	šetriť
šlifre	-	železničné podvaly	šrégom	-	šikmo
šifonír	-	skriňa šatová	šteľážen	-	polička z dosák
štrompandle	-	gumový pás na pančuchy	štempel'	-	známka i pečiatka
sádok	-	ovocná záhrada (v extraviláne?)	štrang	-	povraz
sieš	-	moč	štrapácia	-	námaha, problémy
sikalka	-	striekačka	štreka	-	železničná trať
sikliny	-	moč	šuster	-	obuvník
sivenka	-	huba ,plávka	šurc	-	zástera
skeltovať	-	utrátiť peniaze	šúľok	-	klas kukurice
skoška	-	lúčny koník	šúber	-	zaklopka do komína
skršok	-	malý človek	švegeriňa	-	švagrína
sopan	-	mydlo	šo	-	čo
spartesu	-	spamäti	šúchat'	-	drhnúť podlahu
statok	-	dobytok	štochmál'	-	otruby
stromík	-	vianočný stromček	škemrat'	-	prosíkat', domáhat' sa
studeno	-	huspenina	skuvínať	-	skučať
stukat'	-	fňukať	sersám	-	náradie
stvora	-	osoba	štokerlík	-	stolička (bez operadla)
suchoti	-	tuberkulóza	šnuptichel'	-	vreckovka
súsek	-	zásobník na obilie	šmalec	-	sadlo , bravčová masť
šáchor	-	oselník	šerbel'	-	nočník
šakovaký	-	všelijaký	satrik	-	pletený košík
šátor	-	stan	špotkat' sa	-	potkýnať sa (starci)
švankés	-	tlačenka	šťáp	-	lieskova palica
šťáv	-	šťavel	strvožľák	-	slamou naplnený matrac
šťavica	-	kyselka	šmirgel'	-	brusný papier
stienka	-	podstienie	šrevo	-	črevo, hurka
štikutkat'	-	čkať	štácia	-	stanica
šťini	-	moč	štiepany	-	sušená jablká
šťuchať	-	pichať	švankés	-	tlačenka
štúrit'	-	vopchať	šodroň	-	matrac
šiba	-	okenné sklo			
šífa	-	loď			
šífliki	-	fliacky			
šícej	-	všetci			
šíkovať	-	viest'			
šír	-	mrvenica			

T- Ľ

tá	-	tade
t'apša	-	pekáč
téja	-	čaj
tekvišánka	-	tekvicová polievka, prívarok
tľapkat'	-	tlieskat'
tíšik	-	tík v mažiariku
triem	-	chór v kostole
trňovô prase	-	jež
trtáš	-	kostrč
túnvo	-	lacné
trúnok	-	alkohol
túreň	-	veža
tuš	-	nuž
trímat'	-	držať
traška	-	plachta z konopí
tanistorka	-	konopná taška
t'archavá	-	tehotná
tajst'	-	ísť preč

U

ulahodit'	-	trafiť sa
umurckaní	-	ušpinený
uboš	-	úbočie

V

vadiť sa	-	hádat' sa
vohan	-	pletená slamenná nádoba
vajling	-	plechová nádoba
vakovka	-	malta, omietka
vakovať	-	omietat'
váľaniška	-	obrúsok
válov	-	žľab
vanga	-	časť hrablí
varštag	-	dielňa
vercajg	-	náradie
viemaš	-	azda, asi
vyflingat'	-	zauškovať
vigan	-	dámske šaty
víhon	-	jarné pústenie dobytka na pašu
vinšovať	-	želat'

vyplieskat'	-	vyfackovať
vyflingat'	-	vyfackat'
viršle	-	párky
vychlopit'	-	vytknúť si nohu
vivieraška	-	prameň
vygľajchat'	-	vyrovnať
veší	-	väčší

Z

zbášiť	-	zbadat'
zakvašiť	-	zavesiť
zabíjaška	-	zakáľačka
zadáviť	-	zabiť, zaškrtiť
zaft	-	šťava
zázer	-	človek so zlým pohľadom
zadzerat'	-	zle sa pozerat'
zbelka	-	nádoba na mútenie mlieka
zimorija	-	krt
zľahnúť	-	porodiť
zós	-	šťava k mäsu
zúzik	-	slepačí žalúdok
žackóv	-	vrecko na tabak
žentica	-	žinčica
žinka	-	šnúra na prádlo
živáň	-	huncút
žochtár	-	nádoba na dojenie
žúp	-	vymlátený snop
zrebé	-	odpadky z konopí
zapotrchat'	-	stratiť, zahodiť
zapotrošiť	-	odložiť a nevedieť si spomenúť na miesto odloženej veci

Názvy druhov

- 1.) húb: tvrdoše, mekiše,
sivenky, kurétka,
kloky, osišňáky
- 2.) sliviek: hamariovki, ciciški,
bosenskie, ringloti
- 3.) jablk: šóváre, šerkáše,
kontušovky,
vinické, konšiere
plevňáky , kožušky
margeťanky

Názvy Dlholúckych domácností

dedinský názov	skutočné mená	dedinský názov	skutočné mená
1 - do Baráta	do Jankoviča	32 - do Monku	do Švonavca
2 - do Benduli	do Šturmančiných	33 - do Mrinky	do Mriňáka
3 - do Biri	do Smereka	34 - do Ondrov	do Lábaja
4 - do Ďuriškov	do Kvetku	35 - do Pešienky	do Kaspera
5 - do Fábrišky	do Fábriho	36 - do Pujdáka	do Nosku
6 - do Fendriška	do Vavreka	37 - do Raja	do Ondrejkov
7 - do Filfárika	do Kvetku	38 - do Rajšuli	do Ondrika
8 - do Fiľov	do Vavreka	39 - do Strojníka	do Kvetku
9 - do Gála	do Ficeriho	40 - do Škerdi	do Štefanku
10-do Greňa	do Nosku	41 - do Tajboša	do Petalíka
11-do Halaperdu	do Kaspera	42 - do Tomáša	do Šturmana
12-do Haďáška	do Ďureja	43 - do Vavreka	do Kvetku
13-do Hudáški	do Šturmana	44 - do Zachara	do Ďureja, Šibala
14-do Kasu	do Ďureja	45 - do Závozníka	do Majlinga
15-do Kompana	do Kvetku	46 - na Bachterni	na stanici
16-do Kompaníka	do Drobču	47 - do Plivára	do Michalčeka
17-do Kopesára	do Šturmana	48 - do Lábajky	do Kvetku
18-do Krajca	do Bemera	49 - do Boriši	do Michalčeka
19-do Králi	do Hrivňáka	50 - do Kalinky	do Švonavca
20-do Králiša	do Rohárika	51 - do Kolesára	do Jankoviča
21-do Kubička	do Hudáka	52 - do Kuba	do Kuba
22-do Kubíka	do Kekeňáka	53 - do Kekenky	do Šibala
23-do Kysliňáka	do Michalčeka	54 - do Kapatáša	do Vavreka
24-do Léhavzu	do Ďureja	55 - do Ďurša	do Kvetku
25-do Liptáka	do Jankoviča	56 - do Maguru	do Janíka
26-do Lukaša	do Uhliara	57 - do Trňáka	do Kvetku
27-do Macha	do Štefanku	58 - do Beti	do Krštieňa
28-do Macháčky	do Michalčeka		
29-do Mánišky	do Lábaja		
30-do Miška	do Štefankov		
31-do Mlinárky	do Kvetkov		

Naša rodná dedinka

Želmíra Štefanková

*Ty Slovensko naše, krásna si krajina,
prekrásne sú hory i každá rovina,
najkrajšia zo všetkých Muránska dolina.*

*Dedinôčka rodná čo ju nosím v srdci
vinie sa jak stuha powyše Revúci.*

*Z vyšnej strany na ňu hľadá zo závisťou,
jak je krásnou, čistou, zručaný hrad Muráň.*

*Okolo ju chránia vrchy Radzím,
Zubová, ba i pyšná Poľaň.*

*Dedinka premilá horami ovitá,
ona už mnoho liet do krásy rozkvitá,
zdobia ju muškáty i veže kostolou,
vychovala ona mnoho dcér i synou.*

*A keď aj osud už zavial ich v svet šíri,
nikdy nezabudnú, kde sa narodili.*

*Hoc išli na západ, na východ ba i za oceán,
vždy sa hrdlo hlásia som **DĽHOLÚŠAN**.*

Dedinôčka naša

Želmíra Štefanková

*Dedinka v údolí pod Muránskym hradom
raj na zemi pripomína ona svojim vzhľadom.
Hlas kostolných zvonov radostne hlaholá,
vitajte v dedinke , čo Muránska Dlhá Lúka sa volá.
Dedinka v údolí, krásna ako kvet,
krajšej dedinôčky na svete niet.
Každý kto raz príde, vždy sa sem rád vráti,
bo tu navždy isto, svoje srdce vráti.
Dedinôčka moja môjmu srdcu ľúba,
Tvoj syn, či dcéra nikdy nezabúda,
hoc vietor zavial ich v širu diaľ,
Vždy sa hrdo hlásia som **DLHOLÚŠAN.***

